וכל מיני בגדים תלמוד לומר אשר א] עליה תכבס יכול שאני מרבה עור משהופשט ת"ל בגד מה בגד דבר המקבל טומאה אף כל דבר המקבל טומאה מאי בינייהו אמר אביי מטלית פחותה משלש ב] איכא בינייהו מאן דאמר ראוי הא נמי ראוי ° דאי בעי חשיב עליה מ"ד דבר המקבל טומאה הא ג] מיהא לאו בת קבולי טומאה היא רבא אמר בגד שחישב עליה לצורה ד] איכא בינייהו מ"ד ראוי הא נמי ראוי דאי בעי מבטיל ליה למחשבתיה מ"ד דבר המקבל טומאה השתא מיהא לאו בת קבולי טומאה היא רבא ה] אמר עוצבא דחשיב עלה לקצעה איכא בינייהו מ"ד ראוי הא נמי ראויה מאן דאמר דבר המקבל טומאה הא לאו מקבלה טומאה עד דמקצע לה והתניא רבי שמעון בן מנסיא אומר עוצבא שחשב עליה לקצעה טהורה עד שיקציענה: אין טעון כיבוס כו': מנה"מ דת"ר ו] יכול נתז על מקצת בגד יהא כל הבגד טעון כיבוס ת"ל אשר יזה לא אמרתי לך אלא מקום דם בלבד: דבר שהוא ראוי לקבל טומאה [וכו']: סתמא כרבי יהודה ראוי ז] לכיבוס למעוטי כלי דבר גרידה הוא: אחד הבגד ואחד השק כו': למימרא דעור בר כיבוס הוא ורמינהו היתה עליו לשלשת מקנחה בסמרטוט היתה (על) של עור נותן עליה מים עד שתכלה אמר אביי לא קשיא הא רבנן הא אחרים דתניא הבגד והשק מכבסו ט] הכלי והעור מגררו אחרים אומרים הבגד והשק והעור מכבסו והכלי מגררו כמאן אולא הא דאמר רב חייא בר אשי זימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב ושכשיכי ליה מסאניה במיא כמאן כרבנן אמר רבא ומי איכא למאן דאמר עור לאו בר כיבוס הוא והכתיב והבגד או השתי או הערב או כל כלי העור אשר תכבס אלא אמר רבא קרא ומתניתין ברכין כי ח] פליגי בקשין והאמר רב חייא זימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב ושכשיכי ליה מסאניה במיא בקשין וכרבנן הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי ניקו נימא ליה לקרא דכי כתיבן ט] ברכין כתיבן מי לא עסקינן בבלי אכסלגיא י] הבאים ממדינת הים יא] וקאמר רחמנא ניבעי כיבוס אלא אמר רבא צרעת כיון דמגופיה קא פרחה מחלחלא ליה ומשוי לה רך אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי

וכל מיני בגדים. השיריס והכלך וסריקין: **יכול שאני מרבה עור משהופשט** גרסינן ברבי אלעזר. משהופשט מיד בלא שום תיקון: **מה בגד המקבל טומאה.** דרבי אלעזר גמר בגד דהכא מבגד האמור בשרצים (ויקרא יא) שהוא מקבל טומאה ואינה יב] מחוסר מחשבה: **מאי בינייהו.** במאי פליגי היכן מצינו בגד הראוי לקבל טומאה ואינה מקבלה (א) ויליף יג] ר' יהודה מיניה: **דאי [בעי] יד] חשיב עלה.** לתקן מלוקו: **רבא אמר.** בגד גדול נמי משכחת לה דראוי לקבל ואינו מקבל כגון שחישב עליו טו] לציירו במעשה רוקס דכל כמה דלא ציירי' או טז] מבטל למחשבתו לאו כלי הוא: **דאי בעי מבטל ליה למחשבתו.** הא יז] דקיימא לן מחשבה אינה מוציאה מידי מחשבה לענין הוציאו יח] מתורת טומאה תנן לה (כלים פרק כה משנה ט) דמשירדו לטומאתן במחשבה אין מחשבה מוצאתן ומוציאתן אבל להורידן לטומאה קי"ל (שם) כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה: **עוצבא.** שטיח לאכול עליו או לשכב עליו ורובן מן העור ויש שעושין מן הבגד וקי"ל שאם חישב עליו לעוצבא אין צריך קילוע דדוויי"ר בלע"ז ליפותו יט] דבלאו קילוע חזי לעוצבא בב"ק מייתי לה בפ' מרובה (דף סו:) אבל היכא דחשיב עליה לקולעה אינה מקבלת טומאה עד שיקלענה כדאמרינן לקמן, או יבטל מחשבתו הילכך בגד שעומד לעוצבא ומיסב עליה כ] לקולעה הרי ראוי לקבל טומאה דאי בעי מבטל למחשבתיה ואינו מקבל עדיין וכהא פליגי לרבי יהודה כל בגד במשמע ויש בגד שאינו מקבל טומאה אלא ראוי לטומאה ור' אלעזר כבגד האמור בשרצים בעינן: **והתניא.** בניחותא: **עד שיקלענה.** או יבטל מחשבתו דקי"ל (כלים שם) כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה: **דבר גרידה הוא.** דאין מכבסים כא] [אותו] אלא גורדו כב]: **היתה עליו לשלשת.** כמס' שבת תנן לה היתה על הכר של בגד גיעול של רוק או של צואה מקנחו בסמרטוט בשבת ואינו נותן עליה מים לכלותה להעבירה כג] מפני שהוא מכבס וכיבוס אב מלאכה הוא היינו כד] מלבן ואם היתה לשלשת זו על כר של עור נותן עליה מים עד שתכלה בשטיפת מים ומיהו שפשופי בידים לא. ומדקתני נותן עליה מים ש"מ אין כיבוס בעור: **מכבסו.** גבי דם חטאת קאי: **מסאניה.** בשבת: **קרא.** גבי נגעים דכתיב (ויקרא יג) כיבוס בעור: **ומתני'.** דהכא דקתני העור טעון כיבוס: **ברכין.** ודברי הכל. וכי פליגי אחרים ורבנן בקשין: **לאו מילתא היא דאמרי.** לאוקומי קרא ברכין דהא קרא סתמא כתיב לא שנא כך ולא שנא קשה דמי לא עסקינן דקרא אפילו אכסלגיא קאמר דקשין הן. אכסלגיא עור שלוק וקשה: **ומשויא ליה רך.** הילכך קרא דנגעים אפילו בקשין ומתניתין ברכין ופלוגתא בקשין:

כריס

כיבוס דהא אינו ראוי וכל שכן אי גרסינן עד שלא הופשט שיש הוכחה שלאחר הפשט מקבל טומאה בלא שום מעשה. עד כאן הגה"ה. ותימה כפ' כה] כמה טומנין (שבת דף מט:) משמע דאין עור מקבל טומאה עד לאחר עיבוד דתניא עורות בין שאינן עבודים בין עבודים מותר לטלטלן בשבת ולא אמרו עבודים אלא לענין טומאה בלבד ופי' שם בקונטרס דאין עור מקבל טומאה עד לאחר עיבוד ושמא יש לפרש דלאחר עיבוד אפילו מחשבה לא בעי אבל קודם עיבוד בעי מחשבה וה"ר חיים מפרש בשם ריב"א דהתם מיירי באותם שעורותיהם כבשרם דתנן בפ' העור והרוטב (חולין דף קכב.) וכולן שעיבדן או שהלך בהן כדי עבודה טהורין וה"ק לא אמרו שיש חילוק בין עבודין לשאין עבודין אלא לענין טומאה ובאותם שעורותיהן כבשרם דקודם עיבוד טמאין כבית כדין בשר כו] המת ונבלה ודשרץ כבעדשה ולאחר עיבוד טהורין עד שיהא בו חמשה על חמשה כדין עור וא"ת דמשמע הכא דעור משהופשט אפילו לא מקבל טומאה במחשבה דהא דומיא דעור שלא הופשט קמרבי דהוי לא ומחשיב מגא במחשבה לענין טומאה אם כן מותר לטלטלו בשבת כדאשכחן בפרק כל הכלים (שבת דף קכג.) במחט שאינה נקובה נגלמי דכיון דזימנין דמימלך עלה ומשוי לה מגא שרי לטלטלו וקשה מכאן לר"ת דמפרש בבמה טומנין (שם דף מט.)* גבי טומנין בשלחין ומטלטלין אותן דמיירי בינכסין אבל לאין לא משום דקשיא ליה ההיא דכל כתבי הקדש (שם דף קטז:) גבי מפשיטין את הפסח עד החזה דקאמר לא נטלטל עור אגב בשר אבל בלא בשר לא וכן בפ"ק דבילה (דף יא:) גבי עור לפני הדורסן דהתירו סופן משום תחילתן קאמר מהו דתימא טעמא דב"ה משום דחזי למזגא עליה ואפילו בעי"ט קמ"ל כו' וי"ל דאע"ג דמקבל טומאה במחשבה כאן כז] (דלא שכרה) שייחדה לישיבה בעוד שהוא לח אסור לטלטל ° וכן צ"ל גבי מחט שניטל חררה או עוקצה דאמרינן לטלטלה אע"ג דאם איתקנא כח] למתוח טמאה כדתנן במס' כלים (פרק יג מ"ה) ובקונטרס פי' בפ' כל כתבי הקודש [שבת דף קטז:] דההיא דבמה טומנין דעור כט] בהמה גסה ולפירושו צריך לאוקומה נמי ההיא דבילה בבהמה דקה כי ההיא דכל כתבי דגבי פסח וטעמא דעור בהמה דקה לא חזיא למזגא כולי האי והא דתנן בפרק כל כתבי (שם) פורסין עור של גדי כו' צריך להעמידה (כ"ש) כשייחדו לישיבה אי נמי בדליקה התירו טפי כדאמר התם ולפר"ת אתי שפיר דמיירי בינכסין כי ההיא דבמה טומנין (שם דף מט.): **מאי בינייהו.** פירוש לרבי יהודה על כרחין איירי קרא בבגד דאינו מקבל טומאה אלא דראוי לקבל ולרבי אלעזר איירי קרא בבגד דמקבל טומאה אבל בבגד הראוי ואינו מקבל לא בעי כיבוס והשתא איזה בגד הוא זה הראוי ואינו מקבל ואיכא כב] בינייהו לרבי יהודה בעי כיבוס ולרבי אלעזר לא בעי כיבוס: **לשלשת.** פירש בערוך צואת תרנגולין: **מקנחה** בסמרטוט. אבל ליתן מים אסור משום דשרייתו זהו כיבוסו והא דאמר בפ"ק ל] דבילה (דף יח.) נדה מערמת וטובלת בבגדיה אומר ר"ת דלא חשיב כיבוס משום דהוי דרך לכלוך ויותר לא] מתלכלכים בגדים כשנכנסה בנהר לבושה ממה שמתכבסין וכן תיכי חלילתא דברים כמה אשה (שבת דף ס.) לא אסרינן לב] אלא שמא תטלם ותעבירם ארבע אמות בשבת

מסורת הש"ס

א) שבת קכה. סוכה טו. נדה ס., ב) ער' ב"ק סו., ג) תוספתא דכלים פ"ד דב"ב ה"ד ע"ש, ד) ת"כ צו פ"ז ה"ג, ה) שבת קמב., ו) בשבת ליתא, ז) [שם קמ: וש"נ], ח) מגילה כו: [וע"ש בתו' ובתוס' מנחות לג. ד"ה כלי], ט) גי' יעב"ץ ז"ל, י) ד"ה טומנין.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מאי בינייהו וכו' ואינה מקבלה הס"ד ויתאמר נמחק:

◆

שינויי נוסחאות

א] בכל כתה"י אשר יזה (דק"ס): ב] בכל כתה"י משלש על שלש (דק"ס). וכהג' בן אריה כי דגיר' הרמב"ם משלשה, וע"ש ובקר"א: ג] צ"ל השתא (ש"מ): ד] צ"ל לציירו (ש"מ וכ"ה גרש"י), והרמב"ם בכלי כלים גר' דגר' כלפניו: ה] רבינא (ב"ש, ח"ו, כ"ל א"ד (גליון): ו] צ"ל וראוי (ש"מ): ז] מכבסן וכו' מגררן. וכצ"ל בסמוך. וכצ"ל גרש"י (ש"מ): ח] צ"ל וכי (ש"מ): ט] כתיבא ברכין כתיבא (ש"מ): י] פ"א אבלוספוס. וכן גרש"י (רש"י). וז"ל הגרי"ב צי' הערוך בערך אבלוספוס מי לא עסקינן בכלי אבלוספוס, פי' כלים של עור קשין ועבין, ח"ל הרב המוסף בנוסחאות דידן גרסי' אכסלגס ולא יתכן כי אכסלגס בלי יוני מין עץ ופי' אמבוליקמים בלשון יוני כלים עשויים מתחילת עורות או בגדים עכ"ל. וכדברים אלו מיושב היטב קושית תוס' בתגינה כו: ד"ה בכלי וכו' ותוס' מנחות לג. ד"ה כלי כו'. גם בשאלתות פר' פ"ח איתא בבלי אבלוספוס עכ"ל: יא] נ"א טוסף דקשין נינהו (ב"י צ. ש"מ): יב] ראינו (ש"מ): יג] צ"ל דקא יליף (ש"מ). וער' כ"מ: יד] תינת בעי ליתא בכתה"י ידו"ו, וכן ליתא להלן בד"ה דאי בעי מבטל, וגד"ה עוצבא: טו] עליו מתחילתו לציירו (כתה"י וש"מ). וער' פ"מ כתירוסים: טז] בפירש אי. וכפ"מ נשמן מכאן ועד סה"ד וכ"כ צ"ל למתוק: יז] צ"ל דהא (רש"מ): יח] להוציאו (רש"מ): יט] דהיינו ליפותו (ש"מ): כ] עליו לקוצעה הוי ראוי לקבל טומאה אי מבטל למחשבתיה כו' (שמרי"י): כא] כש"מ נוסף כגון כלי עץ: כב] ולהעבירה (ש"מ): כג] דהיינו (רש"מ): כד] דבפרק (ש"מ): כה] בשר שנתנבלה ודשרץ בו' כצ"ל (ש"מ): כו] רפ"ק מוחק התיבות שבסוגריים. וגי' פ"מ כיון דלא שפיה שייחדו לישיבה, גי' מג"א סי' ש"ח סק"כ"ד כיון דלא מייחדו לישיבה. גי' צ"ק כיון דלא מינכרא שייחדה לישיבה: כז] התקינה (ב"ש ופנ"א שם): כח] צ"ל דמיירי בעור (באה"ש): כט] צ"ל דאיכא (ש"מ): ל] צ"ל בפ' שני (צ"מ): לא] צ"ל דיותר (באה"ש): לב] ר"ת אמרינן. פי' ע"ש. ולגירסתנו קאי אטיפה דאסרינן ליה התם גלישנא דמשום קפידה ע"ש כסוגיה:

◆

שיטה מקובצת

בגד שחישב עליה לצורה. תימה וכי משום דחישב עלי הוציאו מידי טומאתו והא קיימא לן יורדין לידי טומאתן במחשבה ואינם עולין אלא בשנוי מעשה. וי"ל דמיירי שחישב עליו לצורה מתחלתו (הרא"ש ז"ל. ב"ש):

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פכ"ב מהל' כלים הלכה כא:

כז ב ג שם הלכה ח:

כח ד מיי' שם פכ"ד הל' (ז) [ו]:

כט ה ו מיי' פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה ד:

ל ז מיי' פכ"ב מהל' שבת הל' יח טוש"ע או"ח סי' שב סעיף ט:

לא ח ט מיי' פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה ג:

לב י מיי' פי"ב מהל' טומאת צרעת הלכה א:

◆

תורה אור השלם

1. כָּל אֲשֶׁר יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: ויקרא ו, כ
2. וְהַבֶּגֶד אוֹ הַשְּׁתִי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָל כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תְּכַבֵּס וְסָר מֵהֶם הַנָּגַע וְכֻבַּס שֵׁנִית וְטָהֵר: ויקרא יג, נח

◆

גליון הש"ס

גמ' דאי בעי חשיב עלה. עיין סוכה דף טו ע"א תוס' ד"ה דלא חזי. ונגעים דף ס ע"ב תוס' ד"ה כמטלניות: [תוס' ד"ה מנין (בהעמוד הקודם) וכן צ"ל גבי פתח בר'. שבת דף קנב ע"א]:

◆

מוסף רש"י

עוצבא. שאוכלין עליו וכמין שולחן הוא (ב"ק סו.): לשלשת. שום דבר מיאוס כגון רוק או צואה: מקנחה בסמרטוט. ולא יתן עליה מים, דהשתא כי של בגד הוא וגבגד שרייתו כמים הוא כיבוסו: היתה של עור. היתה לשלשת זו על כר של עור, דלאו בר כיבוס הוא: נותן עליה מים עד שתכלה. ומיהו כיבוס ממש לא, דהואיל ושתם כרים וכסתות רכים ניתהו שייך למימר בהו כיבוס כשורות רכין, ומיהו שריין לא זהו כיבוסן (שבת קמב.):

◆

לעזי רש"י

דוויי"ר רדוני"ר. לענל.

◆

ליקוטים

שייך לעמ' קודם

ושטיפה בכלי נחשת במקום קדוש הוא כי כל הכתובים נמשכים אל מקום קדוש שהוזכר עכ"ל הרמב"ן ז"ל. ולפ"ז אין מקום לקושיא הזאת דכבר תירצו הרמב"ן דכל הכתובים נמשכים אל מקום קדוש שהוזכר הכתוב, וכן הוא בגמרא דזבחים דף צ"ד ע"ב הכבוס במקום קדוש מנה"מ דתנו רבנן תכבס במקום קדוש, שבירת כלי חרש מנין ת"ל וכלי חרש כו' ע"ש. הרי דדרשינן ו"ו דוכלי חרש מוסיף על ענין ראשון שקאי ג"כ על מקום קדוש הנאמר בתחלה. אמנם יש לומר דאין זה מספיק לקושיא ואת ד"ש לומר דזה חוזר על מקום קדוש הנאמר בכיבוס דהכוונה הוא שהשבירה בכלי חרש הוא במקום קדוש הנאמר בכיבוס, ועדיין לא ידעינן שהכיבוס גופא יהיה בעזרה דשמא די אם מכבסו בחצר אוהל מועד שהוא ג"כ מקום קדוש, דע"כ אין לומר דכוונה הוא דהכל נמשך למקום קדוש הנאמר באכילת חטאת דכתיב ביה בחצר אוהל מועד דא"כ למה כתב מקום קדוש בכיבוס כלל הא בלא"ה ידעינן שיהיה הכיבוס במקום קדוש כמו שידעינן בשבירת כלי חרש ובמריקה ושטיפה שנ"כ לא נאמר בהו מקום קדוש והוזר אדלעיל מניה. אלא ודאי ע"כ צ"ל שאינו חוזר אלמעלה על אכילת חטאת הואיל והפסיק הקרא וכל אשר יגע בבשרה יקדש ואינו חוזר כי אם על מקום קדוש הנאמר בכיבוס ושפיר קמה קושית הגאון מוה' ישעי' [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones